

Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Yükseköğretimde Öğrenci Bağlılığı Üzerine Görüşleri

Faculty of Education Students' Views on Student Commitment in Higher Education

Neslihan Sultan ÜNVER, Müfit ŞENEL

ÖZ

Ülkemizdeki yükseköğretim kurumlarının sayısındaki artış, beraberinde, bu kurumlar arasında bir rekabet ortamı yaratmış ve öğrencilere yükseköğretim kurumlarını seçerken bazı faktörleri de göz önünde bulundurmaları gerçeğini de ortaya çıkartmıştır. Bu faktörlerden biri de öğrenci bağlılığıdır. Öğrencilerin bu konuda seçici olmaya başlamış olmaları, eğitim alacakları süre boyunca seçmeyi düşündükleri yükseköğretim kurumuna karşı bağlılık duyma hissi yaratmıştır. Dolayısıyla, bu çalışmanın amacı bir devlet üniversitesinin Eğitim Fakültesinde eğitim görmekte olan öğrencilerin, üniversitelerine olan bağlılıklarını araştırmaktır çünkü kurumsal bir bağlılığın olmadığı durumlarda, öğrencilerin başarılı olmaları ve üniversitelerin de istenilen düzeye ulaşması mümkün olmayacaktır. Çalışmaya, sekiz farklı bölümden toplam 655 öğrenci gönüllülük esasına göre katılmıştır. Veri toplama aracı olarak Çınkır, Kurum ve Yıldız (2021) tarafından geliştirilmiş olan 14 maddelik, 5'li likert tipi bir ölçek kullanılmıştır. Verilerin analizi; frekans analizi, bağımsız örneklem t-testi, tek yönlü varyans analizi (One-way Anova) ve Post-hoc testleri ile yapılmıştır. Elde edilen bulgular sonucunda, katılımcıların büyük çoğunluğunun üniversiteye bağlılık düzeylerinin “yüksek” seviyede olduğu tespit edilmiştir. Bölüm bazında, istatistiksel olarak anlamlı bir fark ortaya çıkmış olmasına rağmen, cinsiyet ve sınıf değişkenleri açısından bir fark gözlenmemiştir.

Anahtar Sözcükler: Eğitim fakültesi, Öğrenci bağlılığı, Yükseköğretim

ABSTRACT

The increase in the number of higher education institutions in our country has created a competitive environment among these institutions, leading students to consider various factors when selecting a higher education institution. One of these factors is student commitment. The fact that students have become more selective in this regard has created a sense of commitment towards the higher education institution they intend to choose during their period of study. Therefore, the purpose of this study is to investigate the commitment of students studying at the Faculty of Education of a state university to their universities, because in the absence of institutional commitment, it will not be possible for students to be successful and universities to reach the desired level. A total of 655 students from eight different departments voluntarily participated in the study. A 14-item, 5-point Likert-type scale developed by Çınkır, Kurum, and Yıldız (2021)

Ünver N. S., & Şenel M., (2025). Eğitim fakültesi öğrencilerinin yükseköğretimde öğrenci bağlılığı üzerine görüşleri. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi/Journal of Higher Education and Science*, 15(2), 188-198. <https://doi.org/10.5961/higheredusci.1521579>

Neslihan Sultan ÜNVER

ORCID ID: 0009-0004-9608-4487

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Yabancı Diller Bölümü, Samsun, Türkiye

Ondokuz Mayıs University, Faculty of Education, Department of Foreign Languages, Samsun, Türkiye

Müfit ŞENEL (✉)

ORCID ID: 0000-0002-6982-0870

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Yabancı Diller Bölümü, Samsun, Türkiye

Ondokuz Mayıs University, Faculty of Education, Department of Foreign Languages, Samsun, Türkiye

msenel@omu.edu.tr

Geliş Tarihi/Received : 24.07.2024

Kabul Tarihi/Accepted : 12.08.2025

Bu eser "Creative Commons Atıf-GayriTicari-4.0 Uluslararası Lisansı" ile lisanslanmıştır.

was used to gather data. The data were analyzed using ‘frequency analysis’, ‘independent samples t-test’, ‘One-way Anova’ and ‘Post-hoc’ tests. According to the results obtained, it was determined that the majority of the participants had a “high” level of commitment to the university. Although a statistically significant difference was observed on a departmental basis, no difference was observed regarding gender and grade variables.

Keywords: Faculty of education, Student commitment, Higher education

GİRİŞ

Bağlılık kelimesi, “birine karşı sevgi, saygı ile yakınlık duyma ve gösterme; sağlam ve güçlü dostluk; sadakat” olarak ifade edilmektedir (TDK, 2022). Bağlılık, bir başka ifadeyle, bireyin kendi tecrübelerinden yola çıkarak, çalıştığı ya da irtibat hâlinde bulunduğu herhangi bir kurum ya da kuruluşa karşı duyduğu güven, bağ ve ilişkidir. Bu bağlamda, bağlılık kavramı, kişi ya da kişilere olan yakınlık duyma olabileceği gibi, kişilerin kurum ya da örgütlere karşı olan sadakat ve yakınlıkları olarak da tanımlanabilir. Yükseköğretimde öğrenci bağlılığı, öğrencilerin üniversitelerine, öğretim elemanlarına, derslerine ve öğrenme sürecine ne kadar ilgili olduklarının bir göstergesidir. Aynı zamanda, öğrencilerin akademik başarılarını artırmalarına, mezuniyet oranlarını yükseltmeye, kişisel ve sosyal gelişimlerini desteklemeye ve üniversitelerine olan bağlılıklarını artırmaya katkıda bulunur. Öğrenci bağlılığı, tüm bu önemli unsurlarına rağmen, bazı yükseköğretim kurumlarında, artan öğrenci sayıları, uzaktan eğitim sürecinde yaşanmış olan bir takım olumsuzluklar, öğrenciler arasındaki sosyal iletişim bozuklukları gibi bir takım faktörler, öğrencilerin üniversitelerine olan bağlılıklarını zayıflatılabilmekte ve bu durum da kurumsal başarıyı ve eğitim kalitesini olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Bu bağlamda, bu çalışma, yükseköğretimde öğrenci bağlılığını kuramsal bir çerçevede inceleyerek, bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin, üniversitelerine olan bağlılıklarını araştırmaktır.

Örgütsel Bağlılık

Örgütsel bağlılık kavramı, örgüte bağlı çalışanın tanımını yaparak, çalışanın örgüt için öneminin vurgulandığı Whyte (1956) tarafından yapılmıştır (akt. Hanson & O’Donohue, 2010) ve zaman içinde, Mowday, Steers ve Porter (1979); Allen, Meyer (1991) ve Becker (1964) gibi araştırmacılar tarafından bu tanım geliştirilmiştir. Günümüzde, kurumların varlıklarını sürdürebilmeleri çağın gelişmelerine ayak uydurabilmelerine bağlıdır ki, bu durumda kişilerin katkısını ön plana çıkartmaktadır. Kurumlardaki çalışanların, kurumların faaliyetlerine ve başarılarına katkı sağlaması, örgütsel bağlılık kavramını oldukça önemli kılmaktadır çünkü kuruma bağlı olan bireylerin, kurumun ilerlemesine katkı sağlaması daha olasıdır ve bu nedenle daha verimli çalışırlar (Kök & Özcan, 2012).

Örgütsel bağlılık kavramını açıklayan bazı tanımlara burada yer verilmiştir. Örneğin, örgütsel bağlılık kavramı, Baysal ve Paksoy (1999) tarafından, çalışanların kurumlarına karşı olan sadakati ve kurumunun başarıya ulaşması için gösterdiği her türlü ilgi, çaba ve girişim şeklinde ifade edilirken, McDonald ve Makin’e göre (2008), örgütsel bağlılık kişiyle kurumu arasında gerçek-

leştirilmiş olan psikolojik bir sözleşmedir ve aynı zamanda kişilerin kurumlarına karşı olan sadakat tutumu ve kurumunun hedeflerine ulaşması için gösterdiği ilgi ve çabadır (Güven, 2006). Bir diğer açıklama da örgütsel bağlılık, kurumun amaç ve değerlerini benimseme, kurumun bir parçası olmak için çabalama ve kendi ailesinin bir parçası gibi hissetme olarak tanımlanmaktadır (Steers, 1997).

İçinde bulunduğumuz yüzyılın getirdiği bilgi ve gelişmiş internetle beraber, istenilen bilgiye erişimin zor olmadığı bir dönemde, kurumların ve örgütlerin yönetim şartları, planlamaları ve rekabet koşulları da değişim göstermektedir. Bu değişime uyum sağlamak ve kurumsal sürekliliği devam ettirebilmek için, idarecilerin, yöneticilerin, işverenlerin, vb. bağlantılı oldukları kişi ve çalışanları ile olan ilişkilerini tekrar değerlendirmeleri gerekecektir. Kurumlar ve örgütler, bu değişime ayak uyduramazlarsa, emsalleri ile olan yarışı kaybetme riskini göze almak durumunda kalacaklar ve aynı zamanda çalıştıkları ya da bağlantılı oldukları kişi veya kişilerin kendilerine karşı olan bağlılıklarını da kaybedeceklerdir. Kuşkusuz, yükseköğretim kurumlarının da bu değişimlere uyum sağlaması hedeflenen önde gelen kurumlardan biri olarak düşünülmesi gerekmektedir. İnternet kullanımının her alanda hızla yayıldığı, bilgiye ulaşmanın kolaylaştığı, her türlü verinin kolaylıkla ve kısa bir süre içinde paylaşılabildiği bir yüzyıl içindeyiz ve dolayısıyla, dijital yerliler (Prensky, 2001) olarak ifade edilen yeni kuşağın, yükseköğretim aşamasına geçişi karşısında, yükseköğretim kurumlarının da bu yeni nesil öğrencilerin beklentilerine cevap verebilecek şekilde kendilerini geliştirmeleri, eksikliklerini tespit etmeleri, mevcut eğitim/öğretim programlarını yeniden gözden geçirmeleri, yeni stratejiler oluşturmaları, bir nevi dijital satıcı/pazarlamacı durumuna geçmeleri gerekmektedir. Bu bağlamda, alanyazında, teknolojinin, hem dersler de hem de ders dışı kullanımının, öğrenci bağlılığını artırdığını ifade eden çalışmalar da yer almaktadır (Coates, 2007; Gibbs & Poskitt, 2010; Golubski, 2012; Junco, Heiberger & Loken, 2011; Laird & Kuh, 2005; Reynard, 2007).

Okul ve Öğrenci Bağlılığı

Geçtiğimiz yüzyılın başlarında ortaya atılmış olan, okul bağlılığı kavramı, basit bir ifadeyle öğrencinin öğretim gördüğü ve eğitim aldığı kurumu ile olan ilişkisini açıklamaktadır. Akademik anlamda, okula bağlılık kavramı, öğrencilerin hem davranışsal (Finn & Voelkl, 1993) hem de psikolojik olarak durumlarını incelemeye yönelik olarak ortaya atılmıştır. Eğitim kurumlarının, öğrencilerin akademik başarılarına yaptığı katkının yanında, bir diğer önemli katkısı da, öğrencilerin bilişsel, sezgisel, kültürel ve duyuşsal gelişimlerini devam ettirmelerine de imkân tanımlar (Brophy, 2010; Sheppard, 2011). Ancak, öğrenci bağlılığı sadece bu yönleriyle değil, aynı zamanda diğer paydaşlarla

sosyalleşmesinde, hayattan zevk almasında ve öğrenim hayatını verimli bir şekilde sürdürebilmesi açısından da önem ihtiva etmektedir (Lewis, 2010; Li, Lerner & Lerner, 2010).

Bu katkıların gerçekleştirilmesi için, herşeyden önce öğrencilerin okullarına bağlılık duymaları ve bu bağlılık düzeyinin de belirlenmesi gerekmektedir. Öğrenci bağlılığı, Newmann, Wehla ve Lamborn (1992) tarafından, 'etkin olarak derse katılma ve odaklanma' ile 'sorumluluk alma' olarak tarif edilmiştir. Bomia vd. (1997) ise, öğrenci bağlılığını, öğrencinin öğrenim gördüğü süredeki, isteği, katılım arzusu, ihtiyacı ve başarı sağlaması olarak ifade etmişlerdir. Başka bir tanımlama da, öğrencilerin belli bir eğitim kurumundan duyduğu genel memnuniyet, ait olma duygusu, kaliteli eğitime karşı olumlu algısı ve eğitim kurumunu tekrar tercih etme isteği şeklinde verilmiştir (Strauss & Volkwein, 2001; Tinto & Cullen, 1973).

Genel bir alanyazın taraması yapıldığında, öğrenci bağlılığı kavramının, üç ana başlık altında açıklandığı görülmektedir (Fredricks vd. 2004; Schindler vd. 2017). Bunlardan birincisi olan bilişsel bağlılık, öğrencilerin bilinçli olarak okula duydukları bağlılık, öğrenmelerine imkân tanıyacak davranışları kavramak ve üst düzey becerileri ortaya koyabilmek için hevesli olmaları durumu şeklinde ifade edilmektedir (Ergün, 2014; Fredricks vd. 2004). İkinci olarak, davranışsal bağlılıktan söz edilmektedir. Bu davranış türü, basit ifadeyle, okula ve öğrenimlerine devam etme, okuldaki çeşitli etkinliklere katılma, vb. şekilde açıklanmaktadır (Ergün, 2014; Fredricks vd. 2004; Karakoç, 2019). Üçüncü ve sonuncu bağlılık kavramı ise, okula ilgi duymayı, okulda bulunmaktan hoşlanmayı, derslere ve öğretmenlere ilgi göstermeyi, değerler ve sınıf ortamı gibi bir öğrenme topluluğuna ait olmayı ifade eden duygusal bağlılıktır (Fredricks vd. 2004; Karakoç, 2019; Schindler, Burkholder, Morad & Marsh, 2017).

Kısaca, genel anlamda öğrenci bağlılığı, öğrenciler ve okullar arasındaki aktif etkileşimlerden meydana gelmektedir (Krause & Coates, 2008), ancak öğrenci bağlılığının sağlanmasında öğrencinin kendi şahsi uğraşı tek başına yeterli değildir. Bunun, güçlü bir bağlılığa dönüşmesine katkı sağlayan en önemli kişiler öğretmenlerdir. Sınıf ortamı, öğrencilerin sınıf içinde birbirleriyle iletişimi, okul profili, imkânları, vb. unsurlar da bu bağın güçlenmesine etki eden diğer faktörlerdir.

Yükseköğretimde Öğrenci Bağlılığı

Yükseköğretimde öğrenci bağlılığı kavramı 2000'li yılların başında önem kazanmaya başlamış olup, Kuh (2009a) tarafından, öğrencilerin, üniversitenin beklenen kazanımları ile bağlantılı faaliyetlere zaman ayırıp, gayret göstermeleri için, üniversitenin öğrencilerini bu faaliyetlere katılmaları yolunda teşvik etmek için yapması gereken her tür girişim olarak tanımlanmaktadır. Pascarella ve Terenzini'ye (1991) göre, bir üniversitenin etkinliği, öğrencilerin üniversitedeki bilimsel ve bilimsel olmayan faaliyetlere katılım düzeyleri ile sergiledikleri çaba kapasitesinin belirlenmesiyle belirlenir. Öğrenci bağlılığı, üniversite ile öğrenciler arasındaki ilişkinin bir sonucu olduğu için ayrıca önemlidir. Bu ilişki, üniversiteye olan bağlılık düzeyini etkilediği gibi, öğrencinin akademik başarı üzerinde de önemli bir etkiye sahiptir (Krause & Coates, 2008) ve bu bağlılık öğrenmeye

olumlu katkı yaptığından dolayı, akademik başarıyı da artırdığı ifade edilmektedir (Ainley, 2012). Üniversitelerdeki eğitim kalitesini değerlendirmek ve öğrenci bağlılığı hakkında doğru ve güvenilir bilgi edinmek, politika ve uygulamaların etkinliği hakkında kesin bir değerlendirme yapabilmek adına hayati öneme sahiptir. Bilgi eksikliği veya yanlış bilgi, bu konuda sağlıklı bir değerlendirme yapmayı neredeyse imkânsız hâle getirebilir (Kuh, 2003).

Yükseköğretimde öğrenci bağlılığını etkileyen bazı faktörler, kampüse bağlılık (fiziksel alanlar, imkanlar, ulaşım kolaylığı, fakülte etkinlikleri, vb.) ve derse bağlılık (dersleri sevmek, öğretim elemanını sevmek ve saygı duymak, okuduğu bölüme karşı olumlu bakış açısı, teknoloji kullanımı, vb.) şeklinde açıklanmıştır (Günöç, 2016). Öğrenci bağlılığı, öğrencilerin üniversiteleri ile ilişkilerini devam ettirme arzusu olarak ifade edilmekle birlikte (Osman vd., 2019), bu arzu, öğrencilerin üniversiteye ait tecrübeleri ve üniversiteyle olan etkileşimleri vasıtasıyla belirlenmektedir (Yousaf, Mishra & Bashir, 2020). Eğitim/öğretim sürecinde geleneksel yöntemlerin kullanıldığı, yeterli teknolojik donanımlara sahip olmayan sınıflarda eğitim verilmesi, teknolojik gelişme ve uygulamalara ayak uyduramamış öğretim elemanları ile eğitim sürecinin devam ettirilmeye çalışılması, öğrenci beklentilerinin karşılanamaması, vb. unsurlar, yeni nesil öğrencilerin yükseköğretim kurumlarına karşı olan bağlılıklarını olumsuz yönde etkilemektedir.

Dolayısıyla, yükseköğretim kurumlarındaki öğretim elemanlarının da, öğrencilerinin bağlılığını artırmak amacıyla gerekli teknolojileri derslerle nasıl bütünleştirmeleri gerektiğini araştırmalıdır (Hede, 2002; Hancock & Betts, 2002; Junco, 2012). Öğrenmenin kalıcı olabilmesi için de, sadece derse katılmak ve ders dinlemek yeterli olmamaktadır çünkü öğrencinin bedensel olduğu kadar, ruhsal ve zihinsel olarak da öğrenmeye hazır olması, kampüs ve üniversite ortamına, arkadaşlarına ve öğretim elemanlarına bağlı olması gerekmektedir. Ayrıca ifade etmek gerekir ki, öğrenci ve üniversite arasındaki duygusal bir ilişki olarak bağlılık ne kadar güçlü olursa, öğrenciler üniversiteye o kadar çok bağlanır ve bu da üniversitenin itibarının artmasına ve yeni öğrencilerin o üniversiteye yönelmesine yansır (Kareva, 2014). Üniversitenin imajı da, yükseköğretim kurumuna yönelik kuvvetli bir öğrenci bağlılığının güvencesi durumundadır (Pedro & Andraz, 2021). Buna benzer başka bir çalışmada da, Omar Raja (2023), yükseköğretimde öğrenci bağlılığının ortaya çıkışını araştırdığı makalesinde, öğrenci bağlılığında üniversite itibarının önemli bir rol oynadığı sonucuna varmıştır.

Alanyazın Taraması

Konuya yönelik olarak yurtiçi ve yurtdışı alan taramasında, öğrenci bağlılığı ile ilgili farklı değişkenler açısından yapılmış araştırmalara rastlamak mümkündür. Bu araştırmaların çoğu, öğrenci bağlılığı ile akademik başarı arasında bir ilişki olup olmadığını araştıran çalışmalardır (Heng, 2014; Kaya & Boyraz, 2021; Sarwar & Ashrafi, 2014). Bunun yanı sıra, öğrenci bağlılığı ile okul ortamı (Finn & Voelkl, 1993; Yang vd., 2017); okuryazarlık becerileri (Willms, 2003); ailesel etkenlerden kaynaklanan bağlantıyı araştıran çalışmalar (Descals-Tomás vd., 2021; Ergüney & Tepe, 2023; Willms, 2003); örgütsel-kurumsal bağlılık

(Baloğlu & Öz, 2021; M. Mabaso & I. Dlamini, 2018; P. Beck & Milligan, 2014), eğitim-öğretim etiği bağlılığı (Demir, Erdemli, Kurum, 2021), örgütsel-duygusal bağlılık (Baba, 2017; Bowden & Wood, 2011), özerklik olarak bağlılık (Michavila & Martinez, 2018; Scott, 2021), vb. çalışmalarla ele alınmıştır. Ayrıca, yükseköğretim kurumuna olan bağlılığın, öğrencilerin sadakatini olumlu yönde artırdığını ortaya koyan çalışmalar da mevcuttur (Orozco Encinas & Cavazos Arroyo, 2017; Yousaf et al., 2018). Bu bağlamda, Rojas-Méndez et al. (2009), hissedilen hizmet kalitesi, duyulan hoşnutluk, güven ve bağlılığın, öğrenci sadakatinin %83'lük bölümünü teşkil ettiğini bildirmiştir.

Atila (2023) tarafından, 402 eğitim fakültesi öğrencisi ile yürütülen bir çalışmanın sonucuna göre, katılımcıların okullarına olan bağlılığın, sınıf düzeylerine göre farklılık gösterdiği görülmüştür. Benzer başka bir çalışmada ise, bir vakıf üniversitesine bağlı Meslek Yüksek Okulu'ndan 651 öğrencinin katılımı sonucu elde edilen verilere göre, katılımcıların sınıflarına göre memnuniyet ve sadakatlik boyutlarının ortalamaları açısından anlamlı fark bulunmuştur (Çağatay & Öztürk, 2019). 107 üniversite öğrencisi ile gerçekleştirilen bir başka bir araştırma sonucunda ise, eğer öğrencilere üniversitelerde sosyalleşebilme imkânı sağlanırsa, üniversitelerine olan bağlılığın daha da artacağı ortaya çıkmıştır (Ergün, 2014).

Öğrenci sadakati ile okula bağlılık arasında bir bağlantı olup olmadığını belirlemek üzere yapılmış olan çalışmada, bağlılığın öğrenci sadakatini ciddi şekilde etkilediği bulgusu elde edilmiştir (İsmanova, 2019). Encinas Orozco ve Cavazos Arroyo (2017), Sonora Üniversitesi, Sosyal Bilimler Bölümü mezunu öğrencileri ile yapmış oldukları araştırma, lisansüstü öğrencilerinin üniversiteye olan bağlılıklarının, hem duygusal bağlılık hem de hizmeti birlikte yaratmaya katılım ile açıklandığını göstermektedir. Beg ve Milligan'ın (2014), çevrimiçi eğitim alan üniversite öğrencilerinin kurumsal bağlılığını araştırdıkları çalışmada elde ettikleri bulgulara göre, katılımcıların ortalama %35 i, okula bağlılıklarının, okullarının akademik ve sosyal çevresi ile ilişkisi olduğundan kaynaklandığını ifade etmişlerdir. Ayrıca, öğretim elemanları ile olan iyi ilişkilerin ve dersin faydasının olduğuna inanma gibi faktörlerde öğrenci bağlılığını artırmada etkin olmuşlardır (Günüç, 2013).

Kareva (2014), Makedonya'da üniversite öğrencileri ile yaptığı araştırmanın sonuçlarına göre, etkili bir sınıf içi iletişimin olumlu etkiler yaratarak, öğrenci bağlılığı üzerinde olumlu etkileri olduğu görülmüştür. Üniversite logosunun öğrenci bağlılığı üzerindeki etkisini araştırmak üzere yapılmış bir çalışmada, öz güvenin algılanan üniversite logosu faydasını etkilediğini ve üniversite logosu faydasının bağlılığı olumlu etkilediği ifade edilmiştir (Japutra, Keni & Nguyen, 2016). Bangor Üniversitesinden 380 katılımcıdan alınan verilerin istatistiksel analizi, öğrencilerin bağlılık duygularının, hem akademik bağlılıktan hem de sosyal bağlılıktan önemli ölçüde etkilendiğini, ancak bunlardan bağımsız olduğunu ortaya koymuştur (Young Ahn & H. Davis, 2023). Bir başka araştırma sonucuna göre, Malezya Pahang Üniversitesinde, 194 öğrencinin katılımı sonucu elde edilen veriler, 'benlik saygısı düzeyleri ile akademik başarı' arasında anlamlı ilişkiler olduğunu, ancak 'üniversite bağlılıkları ile akademik başarıları' arasında anlamlı bir ilinti olmadığını göstermiştir (Sah-

do Kharsah & Latada, 2016). Yine, Malezya'daki yükseköğretim kurumlarındaki öğrenci bağlılığını araştıran çalışmada, öğrenci bağlılığını artırmak için hem kamu hem de özel yükseköğretim kurumlarının öğrenci bağlılığını artırması ve öğrenci memnuniyeti ve öğrenciye doğrudan yatırıma odaklanmak gibi benzer stratejileri gerçekleştirmesi gerektiğini sonucuna varılmıştır (Osman et al., 2019). Üniversite öğrencilerinin iletişim becerileri ile üniversite bağlılıkları arasında bir ilişki olup olmadığını belirlemek için, bir devlet üniversitesinde yapılan çalışmanın sonuçlarına göre, ortalamaya yakın düzeyde anlamlı ve olumlu ilişkiler tespit edilmiştir (Ergüney & Tepe, 2023).

Üniversitedeki uluslararası öğrencilerin bağlılıklarını ve başarılarının araştırıldığı bir başka çalışmada, uluslararası öğrenciler, bağlılık konusunda akademik zorluğun seviyesi, etkin ve işbirlikçi öğrenme, öğretim elemanı ile iletişim ve destekleyici kampüs çevresinin etkili olduğunu ifade etmişlerdir (Philips, 2013). Farklı üniversiteler bazında, öğrencilerin eğitim-öğretim etiği ile bağlılık seviyelerinin incelendiği bir araştırmada, Demir, Erdemli ve Kurum (2021), öğrencilerin yükseköğretimde eğitim ve öğretim etiğine yönelik görüşleriyle, üniversitelerine duydukları bağlılık düzeyleri arasında orta seviyede ve olumlu yönde ilişki olduğunu ortaya koymuşlardır.

Alanyazın incelendiğinde, Türkiye'deki eğitim fakültelerinin farklı bölümlerindeki öğrencilerinin üniversitelerine bağlılıklarını cinsiyet, yaş ve bulundukları sınıf değişkenleri göz önünde bulundurarak tümünü aynı çalışmada araştırmış olan yeterli sayıda bir çalışmaya rastlanmamıştır. Öte yandan, çalışmaların çoğu, yükseköğretim bağlılığı kavramını ölçek geliştirme, mevcut ölçeklerin Türkçe'ye çevrilmesi, kurumsal ve örgütsel bağlılık, kurumsal imaj, hizmet kalitesi, çevresel faktörler. vb. açısından ele almıştır. Bu nedenle, bu araştırmanın amacı bir devlet üniversitesinin Eğitim Fakültesinin farklı bölümlerinde okuyan öğrencilerinin, üniversitelerine ne derece bağlı olduklarını farklı değişkenler açısından irdelemektir.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Nicel ve betimsel bir araştırma olup, tarama modeli kullanılmıştır. Nicel araştırmalar, sayısal olarak ölçülebilen verilerin istatistiksel çözümlemeleri aracılığıyla sosyal olguları inceleyen ve bu olgular arasındaki neden sonuç ilişkilerini ortaya koyarak sosyal düzenin kanunlarını keşfetmeyi amaçlayan araştırmalardır. Tarama modeli, bir evren içindeki örneklem üzerinde yapılan çalışmalar sayesinde, evren genelindeki eğilim, tutum veya görüşlerin nicel veya sayısal olarak betimlenmesini sağlar (Creswell, 2012:155-159) ve bu verilerin örneklemdeki katılımcılar açısından nasıl dağıldığı ile ilgilenir (Fraenkel & Wallen, 2006).

Evren ve Örneklem

Çalışmanın örnek grubunu bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesi'nde öğrenim görmekte olan öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklem grubu, toplamda 8 farklı bölüm bulunan eğitim fakültesinin tüm bu bölümlerinde okumakta olan 2. 3. ve 4. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Üniversitede ilk seneleri olmasından ve üniversite hakkında henüz yeterli bir kaniya sahip

olamamış olma ihtimali gözönünde bulundurulduğundan, 1. sınıf öğrencileri bu çalışmada yer almamıştır. Ayrıca, katılımcıların, eğitim-öğretim dönemlerinin bir bölümünün de uzaktan eğitim dönemine gelmiş olması da göz önünde bulundurulmalıdır. Katılımcıların demografik bilgileri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Bilgileri

	n	f (%)
Kız	460	70.2
Erkek	195	29.8
2. sınıf	134	20.5
3. sınıf	148	22.6
4. sınıf	373	56.9
Yabancı Diller Eğitimi Bölümü	129	19.7
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü	64	9.8
Özel Eğitim Bölümü	79	12.1
Temel Eğitim Bölümü	89	13.6
Eğitim Bilimleri Bölümü	84	12.8
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi	68	10.4
Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü	64	9.8
Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü	78	11.9
Toplam	655	

Tablo 1’de de görüldüğü şekilde, katılımcıların büyük bölümünü kız öğrencilerin oluşturmaktadır. Özellikle, Yabancı Diller Bölümü (n=89) ile Temel Eğitim Bölümü’nün (n=74) kız öğrenciler tarafından daha çok tercih ediliyor olması, toplamda kız öğrenci sayısının fazla olmasının bir nedenidir.

Araştırma Soruları

Bu çalışmanın amacı, bir devlet üniversitesinin, 8 farklı bölümünde okumakta olan öğrencilerin üniversitelerine olan bağlılıklarını araştırmaktır. Bu bağlamda, aşağıdaki sorulara cevap aranmaktadır.

1. Öğrencilerin üniversiteye bağlılıkları genel olarak ne düzeydedir?
2. Öğrencilerin üniversiteye bağlılıkları konusunda öğrenim gördükleri bölümler arasında fark var mıdır?
3. Öğrencilerin üniversiteye olan bağlılıkları cinsiyete göre değişmekte midir?
4. Öğrencilerin üniversiteye olan bağlılıkları öğrenim gördükleri sınıflarına göre değişmekte midir?

Veri Toplama Aracı

Veri toplama aracı olarak, Çinkır, Kurum ve Yıldız (2021) tarafından geliştirilmiş olan, 14 maddelik 5-li Likert tipi bir ölçek kullanılmıştır. Ölçekte ters madde bulunmamaktadır. Ölçeğin güvenilirliğini test etmek için yapılmış olan madde toplam korelasyonları (0,83-0,66>0,30) olarak ve Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı da (0,93) olarak hesaplanmıştır (Çinkır, Kurum & Yıldız,

2021). Veriler, gönüllülük esasına göre çalışmaya davet edilen katılımcılarla, 2022-2023 bahar döneminde yüzyüze yapılan toplantılarda elde edilmiştir. Katılımcılara, bu çalışmada elde edilen bulguların, yalnızca bu çalışmada kullanılacağı ve başka hiç kimseye paylaşılmayacağı yolunda teminat verilmiştir.

Verilerin Analizi

Çalışmada elde edilen verilerin tümü SPSS 25 programı ile analiz edilmiştir. Aşırı aykırı uç verilerinin, veri setinden çıkarılması için Z puanı ± 2 üzerinde olan 51 öğrenci değerlendirmeden çıkarılmıştır. Ölçek toplam puanlarının Kurtosis (.262) ve Skewness (.181) değerleri kesme değeri olan 1.96 dan düşük olduğundan (Kalaycı, 2006), dağılımın normal olduğu anlaşılmıştır. Buna ek olarak, her bir ölçek maddesi için ayrı ayrı normal dağılım analizi yapılmış olup, her bir madde için de normal dağılım şartının sağlandığı tespit edilmiştir. Kolmogorov-Smirnov testi ile de verilerin normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir (.sig=.005; $p<.05$). Verilerin analizinde, betimsel analize ek olarak, ‘Frekans analizi’, ‘Bağımsız örneklem t-testi’, ‘Tek yönlü varyans analizi’ ve ‘Post-hoc’ testleri uygulanmıştır. p değeri .005; $p<.05$ olarak kabul edilmiştir. Bu analizler, katılımcıların yükseköğretim kurumuna bağlılıklarının, cinsiyet, yaş ve bulundukları sınıflara göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek için kullanılmıştır. Ölçeğin değerlendirme puanlaması: Kesinlikle katılmıyorum (1), Katılmıyorum (2); Kararsızım (3); Katılıyorum (4) ve Kesinlikle katılıyorum (5) şeklindedir. Ölçek ortalama puanlarına göre değerlendirme kriterleri olacak aralıklar ise 1-1.80 (çok düşük); 1.81-2.60 (düşük); 2.61-3.40 (orta); 3.41-4.20 (yüksek) ve 4.21-5.00 (çok yüksek) olarak belirlenmiştir (Karadağ, Baloğlu, Korkmaz & Çalışkan, 2008; Kenar & Balci, 2012; Pimentel, 2010).

BULGULAR

Araştırma sorularının bulguları ile ilgili verileri incelemeye önce, ilk olarak ölçek ortalama puanlarına göre katılımcıların genel anlamda üniversiteye bağlılıkları ile ilgili olarak elde edilen veriler Tablo 2 de verilmiştir.

Ölçek ortalama puanları incelendiğinde, çalışmaya katılan tüm öğrencilerin üniversiteye bağlılık düzeylerinin genelde “yüksek” düzeyde (3.53-4.04 arası) olduğu görülmektedir (M1, M2, M3, M4, M5, M6, M7, M8, M10, M13 ve M14). M9, M10 ve M11 puanları ise, 3.13-3.40 arasında olduğundan, bu maddeler açısından görüşleri “orta” düzeydedir (Karadağ, Baloğlu, Korkmaz & Çalışkan, 2008; Kenar & Balci, 2012; Pimentel, 2010). Bu sonuçlara göre, öğrencilerin üniversitelerine karşı olumlu duygu ve düşünce içinde oldukları görülmektedir. Ölçek ortalama puanlarının, öğrencilerin en çok “Bu üniversite ile ilgili olumsuz haberler duyunca üzülüyorum”, “Kariyerimi bu üniversitede tamamlamak istiyorum” ve “Kendimi bu üniversitenin bir üyesi olarak hissediyorum” maddelerinde yüksek puan ortalamasına ulaşmış olması, öğrencilerin öğrenim gördükleri üniversiteye karşı özellikle duygusal bir bağlılıkları olduğu sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Bu sonuçlar, Kareva’nın (2011), öğrencinin kendisini üniversiteye duygusal olarak bağlı hissetmesinin, üniversiteye olan bağlı isteyerek sürdürmesi şeklinde ifade ettiği görüşünü desteklemektedir.

Çalışmanın birinci araştırma sorusu olan, “Öğrencilerin üniversiteye bağlılıkları konusunda öğrenim gördükleri bölümler arasında fark var mıdır?” sorusuna ilişkin olarak, katılımcıların ölçek ortalama puanlarına göre verileri Tablo 3 te verilmiştir.

Araştırmaya katılan sekiz bölümden öğrencilerin vermiş oldukları cevaplara göre, ölçekten edilen ortalama puanlar açısından,

bölümler arasında istatistiksel olarak anlamlı fark ortaya çıkmıştır ($p < .05$). Bu farkların hangi bölümler arasında olduğunu öğrenmek için yapılan Post-hoc testi sonucu aşağıda verilmiştir (Tablo 4).

Tablo 2. Öğrenci Bağlılığının Genel Değerlendirmesi

		N	$\bar{x}$	ss
1	Kariyerimi bu üniversitede tamamlamak istiyorum.	655	3.92	1.021
2	Kendimi bu üniversitenin bir üyesi olarak hissediyorum.	655	3.91	.995
3	Bu üniversiteden ayrılırsam üzülürüm.	655	3.58	1.128
4	Bu üniversite logolu eşyaları taşımaktan onur duyuyorum.	655	3.66	1.139
5	Bu üniversitede kendimi mutlu hissediyorum.	655	3.76	1.074
6	Bu üniversite ile ilgili olumsuz haberler duyunca üzülüyorum.	655	4.04	.949
7	Bu üniversitede öğrenim görmekten gurur duyuyorum.	655	3.84	.922
8	Bu üniversiteyi tercih etmek hayatımda verdiğim iyi bir karardır.	655	3.58	.872
9	Bu üniversitenin bende önemli derecede özel bir yeri vardır.	655	3.40	1.063
10	Bu üniversiteye karşı sadakat (içten bağlılık) gösteriyorum.	655	3.53	1.079
11	Bu üniversitenin değerlerini kendi değerlerime benzer buluyorum.	655	3.39	1.048
12	Bu üniversiteye çok şey borçluyum.	655	3.13	.982
13	Diğer öğrencilere bu üniversiteye gelmelerini tavsiye ediyorum.	655	3.60	.990
14	Bu üniversitede nitelikli bir eğitim alıyorum.	655	3.72	1.049

Tablo 3. Öğrenci Bağlılığının Öğrenim Görülen Bölümlere Göre İncelenmesi

f, $\bar{x}$, ve ss Değerleri					ANOVA Sonuçları				
Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Var. K	KT	Sd	KO	F	P
Yabancı Diller Eğitimi Bölümü	129	48.26	9.510	G.Arası G. içi	2.199 5.862	7	314.2 90.6	3.468	.001
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü	54	53.71	8.010						
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü	68	50.08	7.948						
Eğitim Bilimleri Bölümü	84	53.34	10.365						
Temel Eğitim Bölümü	89	50.31	8.072						
Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü	64	51.70	11.289						
Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü	78	51.21	9.654						
Özel Eğitim Bölümü	79	52.48	10.686	Toplam	6.081				
Toplam	655								

Tablo 4. Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonrası Post-Hoc Sonuçları

Bölüm (i)	Bölüm (j)	Ortalama fark (i-j)	ss	p
Yabancı Diller Eğitimi Bölümü	Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü	-5.455*	1.453	.005*
	Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü	-1.824	1.426	1.000
	Eğitim Bilimleri Bölümü	-5.081*	1.334	.004*
	Temel Eğitim Bölümü	-2.051	1.311	1.000
	Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü	-3.439	1.455	.515
	Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü	-2.954	1.365	.863
	Özel Eğitim Bölümü	-4.217	1.359	.056

Tablo 4 incelendiğinde, ölçek puanlarının bölümler arasında ne oranda farklılaştığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası, Post-hoc Scheffe testi sonucunda, Yabancı Diller Eğitimi Bölümü ile Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü ve Eğitim Bilimleri Bölümü arasında, istatistiksel olarak, $p < .01$ düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Bu durum, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü ile Eğitim Bilimleri Bölümünün, Yabancı Diller Bölümüne göre üniversitelerinin olan bağlılıklarının daha fazla olduğunu göstermektedir.

İkinci araştırma sorusu, “Öğrencilerin üniversiteye olan bağlılıkları cinsiyete göre değişmekte midir?” sorusuna verilen cevapların, istatistiksel ortalama puanlarını gösteren veriler Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5’te görüldüğü gibi, kız ve erkek öğrenciler arasında, üniversiteye bağlılık düzeyleri açısından istatistiksel olarak anlamlı fark gözlenmemiştir ($p = .064$; $p = .058$; $p > .05$).

Çalışmanın üçüncü ve son araştırma sorusu, “Öğrencilerin üniversiteye olan bağlılıkları öğrenim gördükleri sınıflarına göre değişmekte midir?” sorusuna verilen cevapların, ölçek puanına göre elde edilen sonuçları Tablo 6’da verilmiştir.

Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf değişkeni açısından, Ölçek ortalama puanlarına göre üniversitelerine bağlılıklarının değişip değişmediğinin sonuçlarını gösteren Tablo 6 incelendiğinde, istatistiksel olarak anlamlı bir fark gözlenmemiştir ($p = .230$; $p > .05$).

TARTIŞMA

Bir anadolu kenti üniversitesi olarak, kırk farklı fakülte, 2319 akademik personel ve elli yıllık bir geçmişi ile öğrenci bağlılığı ve memnuniyeti oldukça iyi düzeyde olan bir kurumdur. Çalışmada yer alan öğrencilerin büyük çoğunluğu, bölüm ve cinsiyet farkı olmaksızın, eğitim görmekte oldukları üniversite hakkında olumlu görüş bildirmişlerdir. Genel ortalama puanlarına göre öğrencilerin üniversiteye bağlılık düzeylerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir. Alanyazında, bu çalışmada elde edilmiş bulgular ile benzerlik gösteren ve destekleyen başka çalışmalarda

bulunmaktadır (Güner Demir, Erdemli & Kurum, 2021; M. Mabaso & I. Dlamini, 2018; Sarwar & Ashrafi, 2014; Snijders vd., 2020; Todea vd., 2022; Yıldırım, 2022; Yokuş, Ayçiçek & Yanpar Yelken, 2017).

Çalışmanın birinci araştırma sorusuna bağlı olarak elde edilen veriler, tek yönlü varyans analizi ile incelenmiş ve bölümler arasında istatistiksel olarak fark gözlemlenmiş olup, bu farkın Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü ve Eğitim Bilimleri lehine olduğu bulunmuştur. Bu farkın oluşmasında, Yabancı Diller Eğitimi Bölümü öğrencilerinin sayı olarak diğer bölümlerdeki öğrencilerden fazla olması bir neden oluşturmuş olabilir. Yükseköğretimde öğrenci bağlılığı konusunda farklı üniversitelerin farklı bölümleri ile yapılmış olan çok az sayıda çalışma bulunmuştur. Yokuş, Ayçiçek & Yanpar Yelken, 2017 ve Yıldırım, 2022 tarafından yürütülen çalışmalarda, üniversitelerin eğitim fakültelerinin farklı bölümlerinde (Yabancı Diller, Okul Öncesi, İlköğretim Matematik eğitimi, emel eğitim) okuyan öğrencilerin üniversite bağlılıkları arasında fark olduğu ifade edilmiştir ki, bu bulgular, bu çalışmada elde edilen bulgularla uyusmaktadır.

Öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre üniversiteye bağlılıkları incelendiğinde, cinsiyet açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür. Bu bulgu, Altan, Ediz ve Atan (2003) ile Ergüney ve Tepe (2023)’nin elde ettikleri verilerle benzerlik göstermekte birlikte, Bilir Koca ve Karadağ (2024), yükseköğretimde öğrenci bağlılığı puanları konusunda, cinsiyet değişkeni bağlamında anlamlı fark bulmuşlardır. Bu sonuç, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha fazla aidiyet duygusuna sahip olduklarının bir göstergesi olarak kabul edilebilir.

Araştırmaya katkı sağlayan 2., 3., ve 4. sınıf öğrencilerinin Ölçek puanları, üniversiteye bağlılık açısından, sınıf düzeyinde bir fark yaratmamıştır. Alanyazında, öğrenci bağlılığını sınıf değişkeni bağlamında araştıran yok denecek kadar az çalışma vardır. Yurtdışında yürütülmüş olan iki çalışmanın sonuçlarına göre de, sınıf düzeyinde istatistiksel olarak bir fark bulunmamıştır (Hu & Kuh, 2002; Sarwar & Ashrafi, 2014). Öte yandan, Atila (2023) tarafından Eğitim Fakültesi öğrencileri ile yapılmış olan çalış-

Tablo 5. Bağımsız Örneklem t-testi.

Gruplar	N	$\bar{x}$	ss	Sh $\bar{x}$	t-testi		
					t	sd	p
Kız	460	51.57	9.454	.440	1.900	653	.058
Erkek	195	50.01	10.014	.717	1.857	347.3	.064

Tablo 6. Öğrenci Bağlılığının Öğrenim Görülen Sınıf Değişkenine Göre İncelenmesi

f , $\bar{x}$, ve ss Değerleri					ANOVA Sonuçları				
Grup	N	$\bar{x}$	ss	Var. K	KT	Sd	KO	F	P
2. sınıf	134	49.85	9.543	G. Arası G. içi	273.2 6.054	2	136.6 92.86	1.472	.230
3. sınıf	148	51.28	9.946						
4. sınıf	373	51.49	9.544	Toplam	6.819				
Toplam	655								

maya göre, bu çalışmanın bu bölümünde elde edilmiş olan bulgudan farklı olarak, sınıf düzeyinde anlamlı fark bulunmuştur.

SONUÇ

Bir devlet üniversitesinin Eğitim Fakültesinin sekiz farklı bölümünde okumakta olan öğrencilerin katılımı ile gerçekleştirilmiş olan bu çalışmada, öğrencilerin üniversiteye bağlılık düzeyleri cinsiyet, yaş ve sınıf değişkenleri açısından araştırılmıştır. Daha önceden de açıklandığı şekilde, üniversite öğrencilerinin üniversiteye bağlılıklarını bu üç değişkenin bir arada ele alınarak incelendiği benzer çalışma olmaması, bu çalışmanın alana yapacağı katkı açısından önem ihtiva etmektedir.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular, öğrencilerin büyük çoğunluğunun bu devlet üniversitesine olan bağlılıkları ve memnuniyet duyguları olduğunu ortaya çıkartmıştır. Sadece, Yabancı Diller Eğitimi Bölümü öğrencileri ile Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü ve Eğitim Bilimleri öğrencilerinin tercihleri arasında, istatistiksel olarak küçük bir fark gözlenmiştir. Öğrencilerin, ölçekten aldıkları en düşük ortalama puan ($\bar{x}=3.13$), 12. maddeye vermiş oldukları cevaplardandır (*Bu üniversiteye çok şey borçluyum*). Bunun nedenlerinden biri, üniversite hayatının kendilerine ve beklentilerine çok fazla birşey katmadığı olgusundan ortaya çıkmış olabilir. Eğitim dönemlerinin belli bir süresinin uzaktan eğitime denk gelmiş olması, bu süre içinde öğretim elemanları ile etkili bir iletişime girememiş olmaları, ders materyallerine erişimde sıkıntı yaşamış olmaları, vb. unsurlar, bu olgunun ortaya çıkmasına etki etmiş olabilir.

Öğrencilerin, üniversiteye bağlılıkları konusunda cinsiyet açısından herhangi bir fark ortaya çıkmamıştır. Bu durum, bu çalışmada yer alan öğrencilerin üniversitelere olan bağlılıklarında cinsiyet farkının etkili olmadığını ifade etmektedir. Öğrencilerin, üniversitelere bağlılığını olumlu ya da olumsuz yönde etkileyen faktörlerin, her iki cinsiyet için de geçerli olduğu ve öğrencilerin bu faktörleri cinsiyetlerine göre farklı şekilde yorumlamadıklarından ya da algılamadıklarından kaynaklandığı söylenebilir.

Öğrencilerin, üniversiteye bağlılıklarının sınıf düzeyine göre değişiklik ve farklılık göstermemiş olması, bu çalışmanın diğer bir sonucudur. Araştırmaya dahil edilen sınıflarda, o sınıfın asıl öğrencilerinin dışında, çap veya yandal öğrencileri (her bölüm için toplam en fazla 40 öğrenci) ile alt ve üst dönemlerden ders alan öğrencilerinde (toplam 19) bulunuyor olması, sınıf düzeyinde bir farkın çıkmamış olmasında etken teşkil etmiş olabilir.

Bu bölümde, araştırmanın bazı sınırlılıklarından da bahsetmek uygun olacaktır. Örneğin, araştırmanın tek bir devlet üniversitesinde ve Eğitim Fakültesi kapsamında yürütülmüş olması, diğer fakülte öğrencilerinin (Tıp, Fen, İlahiyat, vb.) araştırmada yer almaması, özel ve vakıf üniversitelerin kapsam dışı tutulmuş olması gibi durumlar, bu araştırmanın önemli sınırlılıklarından bazılarını teşkil etmektedir. Ayrıca, Yabancı Diller Bölümü öğrencilerinin, diğer katılımcılara oranla sayı olarak fazla olmaları da bölümler arasında istatistiksel fark oluşmasında rol oynamıştır. Bu konuya benzer çalışma yapacak olan araştırmacılar, bu sınırlılıkları göz önünde bulundurarak, çalışmalarına özel üniversiteleri ve farklı fakültelerde okuyan öğrencileri de

katarak yürütmeleri, daha farklı bulgular ortaya koymalarına yardımcı olacaktır.

Araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda, yükseköğretimde öğrenci bağlılığının artırılması ve güçlendirilmesi için, yükseköğretim kurumları tarafından sağlanan hizmet kalitesinin artırılması, öğretim elemanlarının öğrencilerle daha iyi etkileşim içinde bulunmayı sürdürmeleri, yükseköğretim kurumunun sahip olduğu temel ilke ve değerler konusunda öğrencilerin bilgilendirilmesi, öğrencilerin bağlılık hissi beklentilerinin kişilere göre değişebileceği göz önünde bulundurularak, üniversitelerin farklı imkânlar ve avantajlar sunmaları, hizmet kalitelerini artırmaları, mezuniyet sonrası kurumsal desteklerini sürdürmeleri, vb. önerilerde bulunulabilir.

Finansal Destek: Bu araştırma çalışması sürecinde herhangi bir ticari firmadan maddi veya manevi destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması: Bu çalışma ile ilgili yazarların bilimsel ve tıbbi komite üyeliği ya da üyeler ile ilişkisi bulunmamaktadır.

Yazar Katkı Beyanı: Çalışma süresince tüm yazarlar eşit ölçüde katkı sağlamıştır.

Etik Kurul Onayı: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu; 20.06.2023 tarih ve 2023-579 sayılı karar.

Hakemlik Süreci: Çift taraflı kör hakemlik.

KAYNAKLAR

- Ainley, M. (2012). Students' interest and engagement in classroom activities. In S. L. Christenson, A. L. Reschly, & C. Wylie (Eds.). *Handbook of Research on Student Engagement* (pp. 283–302). Springer Science + Business Media. https://doi.org/10.1007/978-1-4614-2018-7_13
- Altan, Ş., Ediz, A., & Atan, M. (2003). "SERVQUAL analizi ile toplam hizmet kalitesinin ölçümü ve Yüksek Eğitimde bir uygulama", 12. Ulusal Kalite Kongresi, KalDer-Türkiye Kalite Derneği, İstanbul: 13-15 Ekim 2003, s.1-13.
- Atila, F. (2023). Eğitim Fakültesi öğrencilerinin sınıf bağlılık düzeylerinin bazı değişkenler açısından analizi. *Muallim Rifat Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 30-42.
- Baba, M. M. (2017). Emotional intelligence, organizational commitment and job satisfaction: A study of higher learning institutions. *Amity Global Business Review*, 12(2). 51-60.
- Baloğlu, N., & Öz, H. (2021). Yükseköğretim kurumlarında akademik liderlik ve örgütsel bağlılık arasındaki ilişki. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(1). 410-445. <https://doi.org/10.17679/inuefd.8183>
- Baysal, A. C., & Paksoy, M. (1999). Mesleğe ve örgüte bağlılığın çok yönlü incelenmesinde Meyer-Allen Modeli. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 28(1), 7-15.
- Beg, H. P., & Milligan, M. (2014). Factors influencing the institutional commitment of online students. *The Internet and Higher Education*, 20. 51-56. <https://doi.org/10.1016/j.iheduc.2013.09.002>
- Bilir Koca B., & Karadağ E. (2024). Yükseköğretimde öğrenci bağlılığı: Kişisel ve üniversite deneyimi farklılıkları. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi/Journal of Higher Education and Science*, 14(1), 24- 38. <https://doi.org/10.5961/higheredusci.1282152>

- Bomia, L., Beluzo, L., Demeester, D., Elander, K., Johnson, M. & Sheldon, B. (1997). The impact of teaching strategies on intrinsic motivation. Champaign, IL: ERIC Clearinghouse on Elementary and Early Childhood Education.
- Bowden, J. L., and L. Wood. 2011. "Sex doesn't matter: The role of gender in the formation of student- university relationships." *Journal of Marketing for Higher Education* Jul-Dec 21 (2): 133–156.
- Brophy, J. (2010). Classroom management as socializing students into clearly articulated roles. *Journal of Classroom Interaction*, 45(1), 41-45
- Çağatay, T., & Öztürk, Z. (2019). Öğrenci memnuniyet derecesinin kurum bağlılığına olan etkisi: Ankara'da bir meslek yüksek okulu örneği. *Journal of Politics, Economy and Management*, 2(2). 40-57.
- Coates, H. (2007). A model of online and general campus-based student engagement. *Assessment and Evaluation in Higher Education*, 32(2). 121-141.
- Creswell, J. W. (2012). *Research design: Qualitative, quantitative and mixed methods approaches*. Sage Pub.
- Dallas Hanson, D., & O'Donohue, W. (2010). Religion and the organization man. *Management Revue*, 21(1). Special Issue, 95-104.
- Demir, T. G., Erdemli, Ö., & Kurum, G. (2021). Üniversite türü açısından öğrencilerin eğitim-öğretim etiği ile bağlılık düzeylerinin incelenmesi. *YTÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 246- 274. <https://doi.org/10.33711/yyuefd.1028603>
- Descals-Tomás, A., Rocabert-Beut, E., Abellán-Roselló, L., Gómez-Artiga, A., & Doménech-Betoret, F. (2021). Influence of teacher and family support on university student motivation and engagement. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(5), 2606. <https://doi.org/10.3390/ijerph18052606>
- Encinas Orozco, F. C., & Cavacozy Arroyo, J. (2017). Students' loyalty in higher education: The roles of affective commitment, service co-creation and engagement. *Journal of Management*, 33(57). 96- 110. <https://doi.org/10.25100/cdea.v33i57.4464>
- Ergün, E., Usluel, Y. K. (2015). Çevrimiçi öğrenme ortamlarında öğrenci bağlılık ölçeğinin Türkçe uyarlaması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 5(1), 18-33. <https://doi.org/10.17943/etku.64661>
- Ergüney, M., & Tepe, N. (2023). Üniversite öğrencilerinin iletişim becerileri ile öğrenci bağlılığı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *DÜSDEB*, 33. 163-181.
- Finn, J. D. (1993). *School engagement & students at risk*. National Center for Education Statistics.
- Finn, J. D., & Voelkl, K. E. (1993). School characteristics related to student engagement. *The Journal of Negro Education*, 62(3), 249. <https://doi.org/10.2307/2295464>
- Fraenkel, J. R., & Wallen, N. E. (2006). *How to Design and Evaluate Research in Education*. New York, N.Y. McGraw-Hill.
- Fredricks, J. A., Blumenfeld, P. C., & Paris, A. H. (2004). School engagement: potential of the concept, state of the evidence. *Review of Educational Research*, 74(1), 59-109. <https://doi.org/10.3102/00346543074001059>
- Fredricks, J. A., Blumenfeld, P., Friedel, J., & Paris, A. (2005). School engagement. In K. A. Moore & L. H. Lippman (Eds.), *What do children need to flourish?* 3. 305-321. Springer US. https://doi.org/10.1007/0-387-23823-9_19
- Gibbs, R., & Poskitt, J. (2010). *Student engagement in the middle years of schooling years:7-10: A literature review*. Wellington: Ministry of Education.
- Golubski, P. M. (2012). Utilizing interactive technologies to engage, integrate, involve and increase community amongst College Students. In V. Wang, L. Farmer, J. Parker & P. Golubski (Eds.). *Pedagogical and Androgogical teaching and learning with information communication technologies* (pp.13-27). Hershey, PA: Information Science Publishing.
- Groccia, J. E. (2018). What is student engagement? *New Directions for Teaching and Learning*, 154, 11- 20. <https://doi.org/10.1002/tl>.
- Günüç, S. (2016). Üniversitelerde Öğrenci Bağlılığı. Nobel Yay.: Ankara.
- Güven, M. (2006). Örgütsel bağlılık ve örgütsel vatandaşlık davranışı arasındaki ilişki.(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı.
- Hancock, V., & Betts, F. (2002). Back to the future: preparing learners for academic success in 2004. *Learning and Leading with technology*, 29(7). 10-15.
- Hede, A. (2002). An integrated model of multimedia effects on learning. *Journal of Educational Multimedia and Hypermedia*, 11(2). 177-192.
- Heng, K. (2014). The relationships between student engagement and the academic achievement of first-year university students in Cambodia. *The Asia-Pacific Education Researcher*, 23(2), 179-189. <https://doi.org/10.1007/s40299-013-0095-8>
- Hu, S., & Kuh, G. D. (2002). Being (dis)engaged in educationally purposeful activities: The influences of student and institutional characteristics. *Research in Higher Education*, 43(5), 555-575.
- Ismanova, D. (2019). Students' loyalty in higher education: The mediating effect of satisfaction, trust, commitment on student loyalty to Alma Mater. *Management Science Letters*, 9(8). 1161-1168.
- Japutra, A., Keni, K., & Nguyen, B. (2016). What's in a university logo? Building commitment in higher education. *J Brand Manag*, 23. 137–152. <https://doi.org/10.1057/bm.2016.1>
- Junco, R. (2012). The relationship between frequency of Facebook use, participation in Facebook activities and student engagement. *Computers and Education*, 58. 162-171.
- Junco, R., Heiberger, G., & Loken, E. (2011). The effect of Twitter on college student engagement and grades. *Journal of Computer Assisted Learning*, 27. 119-132.
- Kalaycı, Ş. (2006). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*. 2. Baskı. Ankara: Asil Yay.
- Karadağ, E., Baloglu, N., Korkmaz, T. & Çalışkan, N. (2008). Eğitim kurumlarında örgüt iklimi ve örgüt etkinlik algısı arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 9(3), 63-71.
- Karakoç, M. (2019). *Uzaktan eğitim öğrencilerinin bağlılık düzeylerinin akıllı telefon bağımlılıkları, öz- düzenleme ve öz-yeterlik becerileri ile ilişkisinin modellenmesi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Kareva, V. (2014). The influence of classroom communication on student commitment to the university. *European Scientific Journal*, 7(26). 90-104.

- Kaya, M., & Boyraz, C. (2021). Akademik başarı ve okul bağlılığı arasındaki ilişkinin incelenmesi: Bir meta analiz çalışması. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. <https://doi.org/10.17556/erziefd.731656>
- Kenar, İ., & Balci, M. (2012). Fen ve teknoloji dersine yönelik tutum ölçeği geliştirme: İlköğretim 4 ve 5. Sınıf örneği. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 34.
- Kök, S. B., & Özcan, B. (2012). Örgüt kültürünün oluşumunda etkili olan aktörler ve örgütsel bağlılık ilişkisi. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 7(2), 113-129.
- Krause, K. (2005). Understanding and promoting student engagement in university learning communities. 'Engaged, inert or otherwise occupied? Victoria: The University of Melbourne, Centre for the Study of Higher Education. https://www.liberty.edu/media/3425/teaching_resources/Stud_eng.pdf adresinden erişilmiştir.
- Krause, K. L., & Coates, H. (2008) Students' engagement in first-year university. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 33(5), 493-505. <https://doi.org/10.1080/02602930701698892>.
- Krause, K. L., & Coates, H. (2008). Students' engagement in first-year university. *Assessment and Evaluation in Higher Education*, 33(5), 493-506. <https://doi.org/10.1080/02602930701698892>
- Kuh, G. D. (2009a). What student affairs professionals need to know about student engagement? *Journal of College Student Development*, 50, 683-706.
- Kuh, G. D. (2003). What we're learning about student engagement from NSSE: Benchmarks for effective educational practices. *Change: The Magazine of Higher Learning*, 35(2), 24-32. doi:10.1080/00091380309604090.
- Kuh, G. D. (2009b). The National Survey of Student Engagement: Conceptual and empirical foundations. *New Directions for Institutional Research*, 141, 5-20.
- Laird, T. F., & Kuh, G. D. (2005). Student experiences with information technology and computer related attitude and behavior. *Education*, 16, 384-387.
- Li, Y., Lerner, J. V., & Lerner, R. M. (2010). Personal and ecological assets and academic competence in early adolescence: The mediating role of school engagement. *Journal of Youth and Adolescence*, 39, 801-815.
- Lewis, A.D. (2010). *Facilitating student engagement: The importance of life satisfaction*. (Unpublished doctoral dissertation). University of South Carolina, South Carolina.
- M. Mabaso, C., & I. Dlamini, B. (2018). Total rewards and its effects on organizational commitment in higher education institutions. *SA Journal of Human resource Management*, 16(1).
- McDonald, D. J. & Makin, P. J. (2000), The psychological contract, organizational commitment and job satisfaction of temporary staff. *Leadership and Organization Development Journal*, 21(2): 84-91.
- Michavila, F., & Martinez, J. M. (2018). Excellence of universities versus autonomy, funding and accountability. *European Reviews*, 26(1), 48-56. <https://doi.org/10.1017/S1062798717000539>
- Newmann, F. M., Wehlage, G. G. & Lamborn, S. D. (1992). The significance and sources student engagement. F.M. Newmann (Ed.), *Student engagement and achievement in American secondary schools* (pp. 11-39). New York: Teachers Collage Press.
- Omar Raja, E. D. (2023). Building student loyalty in higher education: The role of corporate reputation. *F1000 Research*, 12 (1102). <https://doi.org/10.12688/f1000research.129077.3>
- Orozco Encinas, C. F., & Cavazos Arroyo, J. (2017). Students' loyalty in Higher Education: The roles of affective commitment, service co-creation and engagement. *Journal of Management*, 33(57), 96-110.
- Osman, J., Zainol, Z., Yahaya, R., & Hudin, N. S. (2019). The determinants of student commitment and student-institution engagement in Malaysian Higher Education institutions. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 9(7), 933-949. doi: 10.6007/IJARBS/v9-i7/6192
- P. Beck, H., & Milligan, M. (2014). Factors influencing institutional commitment of online students. *Internet and Higher Education*, 20, 51-56. <http://dx.doi.org/10.1016/j.iheduc.2013.09.002>
- Pascarella, E. T., & Terenzini, P. T. (1991). How college affects students. San Francisco: Jossey-Bass.
- Pedro, I. H., & Andraz, J. M. (2021). Alumni commitment in higher education institutions: Determinants and empirical evidence. *Journal of Nonprofit & Public Sector Marketing*, 33(1), 29-64. <https://doi.org/10.1080/10495142.2019.1656138>
- Phillips, G. C. (2013). A comparative study of international student engagement and success based on race/ethnicity, gender, and institutional type. (Unpublished doctoral dissertation). University of Minnesota, Minneapolis, MN.
- Pimentel, J. L. (2010). A note on the usage of Likert Scaling for research data analysis. *USM R&D Journal*, 18(2), 109-112.
- Prensky, M. (2001). Digital natives, digital immigrants. *On the Horizon*, 9(5), 1-5.
- Reynard, R. (2007). *Hybrid Learning: Maximizing student engagement campus technology*. *Campus enterprise networking and infrastructure-campus technology*. <http://campustechnology.com/articles/2007/05/hybrid-learning-maximizing-student-engagement.aspx>
- Rojas-Méndez, J. I., Vasquez-Parraga, A. Z., Kara, A., & Cerda-Urrutia, A. (2009). Determinants of student loyalty in higher education: A tested relationship approach in latin America. *Latin American Business Review*, 10(1), 21-39.
- Sahdo Kharsah, W., & Latada, F. (2016). The correlation between levels of self-esteem, university commitment and academic performance among undergraduate students. The National Conference for Postgraduate Research. Universiti Malaysia Pahang. (pp.200-205).
- Sarwar, M., & Ashrafi, G. M. (2014). Students' commitment, engagement and locus of control as predictor of academic achievement at Higher Education level. *Current Issues in Education*, 17(3), 1-10.
- Schindler, L. A., Burkholder, G. J., Morad, O. A., Marsh, C. (2017). Computer-based technology and student engagement: a critical review of the literature. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, 14(1), 1-28. <https://doi.org/10.1186/s41239-017-0063-0>
- Scott, C. (2021), «Managing higher education for a changing regulatory environment», *Public Administration and Policy: An Asia-Pacific Journal*, 24(1), pp. 7-20. <https://doi.org/10.1108/PAP-10-2020-0045>

- Sheppard, S. L. (2011). School engagement: A “danse macabre”? *Journal of Philosophy of Education*, 45, 111-123.
- Snijders, I., Wijnia, L., Remy M.J.P. Rikers., & Loyens, S. M. M. (2020). Building bridges in higher education: Student-faculty relationship quality, student engagement, and student loyalty. *International Journal of Educational Research*, 100. <https://doi.org/10.1016/j.ijer.2020.101538>
- Steers, R., (1977), Antecedents and outcomes of organizational commitment. *Administrative Science Quarterly*. 22, 46-56.
- Strauss, L.C., & Volkwein, J. F. (2001). Predictors of student commitment at two year and four year institutions. Richmond, VA.
- TDK (2023). *Türk Dil Kurumu Sözlükleri*. Erişim adresi: <https://sozluk.gov.tr>
- Tinto, V., & Cullen, J. (1973). Dropout in higher education: A review and theoretical synthesis of recent research. Araştırma Raporu. ABD Eğitim Ofisi.
- Todea, S., Davidescu, A. A., Pop, N. A., & Stamule, T. (2022). Determinants of student loyalty in higher education: A structural equation approach for the Bucharest University of Economic Studies. Romania Int. J. Environ. Res. *Public Health*, 19. <https://doi.org/10.3390/ijerph19095527>
- Whyte, W. H. (1960). *The Organization Man*. Penguin Books. USA.
- Willms, J. D. (2003). *Student engagement at school a sense of belonging and participation results from Pisa 2000* (Engagement and Literacy Skills). OECD.
- Yang, G., Badri, M., Al Rashedi, A., Almazroui, K., Qalyoubi, R., & Nai, P. (2017). The effects of classroom and school environments on student engagement: the case of high school students in Abu Dhabi public schools. *Compare: A Journal of Comparative and International Education*, 47(2), 223-239. <https://doi.org/10.1080/03057925.2016.1230833>
- Yıldırım, N. (2022). An analysis of student loyalty among undergraduates at the Faculty of Education. *Cumhuriyet International Journal of Education*. 11(2), 337-347. <https://orcid.org/0000-0002-3128-3635>
- Yokuş, G., Ayçiçek, B., & Yanpar Yelken, T. (2017). Üniversite öğrencilerinin yükseköğretim hizmet kalite algıları ve kurumsal aidiyet düzeylerinin incelenmesi: Eğitim Fakültesi örneği. *Karaelmas Journal of Educational Sciences*, 5(1-18).
- Young Ahn, M., & H. Davis, H. (2023). Students’ sense of belonging and their socio-economic status in higher education: A quantitative approach. *Teaching in Higher Education*, 28(1), 136-149. <https://doi.org/10.1080/13562517.2020.1778664>
- Yousaf, A., Mishra, A., & Bashir, M. (2020). Brand trust, institutional commitment, and their impact on student loyalty: evidence for higher education in India. *Studies in Higher Education*, 45(4), 878-891. <https://doi.org/10.1080/03075079.2018.1558441>
- Zhang, Z. V., Hyland, K. (2018). Student engagement with teacher and automated feedback on L2 writing. *Assessing Writing*, 36(36), 90-102. <https://doi.org/10.1016/j.asw.2018.02.004>